

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕНИНҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТИНИНҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТ БИРАМ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИНҢ ОРГАНЫ

№ 134 (4618). 1960 ч. июнь 9, четверг | Эртээ 20 көп.

АЖЫЛ-АГЫЙГА ПАРТИЙЖИ УДУРТУЛГАНЫ ЭКИЖИДЕР

Ажыл-агийга удуртулганың амгы кол негелдеси — оң боттат, ажыл-ишчи болгаш тодаргай сорулга болурунда. Ажыл-керетик чөр-чөрдө байланы өрөнүп билген, чөй-биле быжыг харылзаалык болуру удуртулганың ажыл-ишчи болгаш тодаргай болурун хандырат. Ол сорулга-биле партия организацияларының болгаш оон секретарларының ажылының деннелин ам хамыктың мурунунда оон удуртуу турары бүдүрүлгелерин, колхозтарын болгаш совхозтарын ажыл-чорудулганыңа хамарыштыр көргөн турар ужуруту.

Бо чылымч бири кварталында областың бүдүрүлгелери пландан ажыр 1,4 миллион рубльдиң барамын продукциясын кылып үндүргөн. Колхозтар болгаш совхозтар чеди чылды ийги чазында тарза культура-ларының тарылгазын ийгизип-биле 107 хуу күсөткен. Бо талазы-биле СЭРК Каз-Хем райкомунун, ылангыча Ленин атыгы база «Тилелге» колхоз-тарда парторганизацияларын ажылып чижекке көргүзүп болур.

Мал болгаш чөр ажылының кула-туразын бедилеринче уталанган өртемчи чедишкенирин, муракчы дуржулганы артык бүдүрүлгенине негиздеп ажылгазын — кеңээс ажыл-агий продукцияларын бүдүрүп болгаш күрүнеге саздары дык көвүдеткен, оң бот-үненин чийеткен.

Муракчы дуржулганы өрөнүр, өңү улегери негиздеп талазы-биле СЭРК Каз-Хем райкому сөөлү үедө колхозтарга азын каш семинарларын, чөвүлө хуралдарын организацияста. Ленин атыгы болгаш «Тилелге» колхозтарының бүдүрүлгелеринге барып көрүшкүнерин база практикалап турар.

Часкы хову ажылыга болгаш мал ажылыга Чөөн-Хемчик районун көргүзүлгелери база багыт эвес. Ол болза политикага кижизидиле ажылып ажыл-агийын сорулга-ларына колбаштыр чорутканын, партийжа организациястыг ажылды бедил деңгеле тургусканын херечилеп турар.

Бо талазы-биле бистин ажылыныста четпестерин база айтыр керек. Чажээ, Чөөн-Хемчик район июнь 1-де тарза культура-ларын 105 хуу күсөткен. Ол ышкаш кукуруза өлүртүлгөзүн Барыин-Хемчик район 132 хуу күсөткен, а Бай-Тайга чүгө 77 хуу чедирген. Ажыл-агийды, ылангыча сезонун кампанияларына бо чижектиг жолжадышкынын байдал партийжа удуртулганын кошкык тургустунамы-биле тайылбыр-латтынар.

Партийжи-организация болгаш политика-кижизидиле ажылы «Элегес» совхозта көчүгү багыт тургустунган. Клубта, ферма болгаш бригадаларда көргүзүг агитациязы чок, хаана солунвар үнөйи турар. Кижизидиле кошкык болганында арагалып прогудалар, ийгизип чорум-чуруму үрээр чоруктар илереп турар. Удуртулганың канцелярия-коркатыгы стилин түнелинде совхозтоң ажыл-агий көргүзүлгелери дык четпестерин.

Мал ажылында көргүзүлгелер хуу, январь-бүрү чылдагылардан малдын хораз чорун чамык колхозтарда белгиле болуп турары ажыл-агийга партийжи удуртулганын четпестерин. Бай-Тайга районун чүгө «Малчы» колхозунда безин беш айлар иштине оон муң ажыг баш мал хоразан. Эрткен чылын кышка белеткед Улуг-Хем, Бай-Хем, Сут-Хем болгаш еске-да районнарда четпес организацияста-тынган.

Ажыл-агийга партийжи удуртулга дээрге кампания эвес, оуу хуу бүрү, бүтү тала-биле дынзыдар херек. Ол негелде областын азын хөй партия организацияларында четпес тургустунган. Июнь 1-де түнел эбуугар алмрга, күрүнеге ыт сазарының чартык чыл пазы областа чүгө 26,4 хуу, сүтүү — 51,7 хуу болган. Чайгы чөр андыргалык болгаш хөй кыргылдым, дүгүт алмышкыныга болгаш сизген кезиндеге белетке-дер база жолжап турар.

Кижилерин, кадрларынч мергезиле, ажылыга харымсалгызы бедилер, оларын өөрдир, четпестери илередиң, чайладарына шүтүмчүлөди болгаш бот-шүтүмчүлөди калдыртыр. Ажылды муракчыларын деннелинде чедир бедилери тугула.

Областың малчынары, кеңээсн бүтү ажыл-ишчилери чеди чылдын ийги чылдында чүгө 27,5 муң тонна этти, 40,8 муң тонна сүтү болгаш 1603 тонна дүктү бүдүрүр деп бедилерин хуузалгелери алган. Ажыл-агий бүрүзү болгонда бар күштү, аргаларын болгаш курамыларын шын ажылгаар болза, ол сорулга чүгө долдуу эвес, харын ажыр күсөттинин болурун муракчыларынч дуржулганы көргүзүп турар. Социалистик хуузалгенин, үндүргөн шипти-риңди эки түнелдег күсөлдөс организация, дигер болгаш чоннуң ортузунга боттат амчылдан кол хамаарышын утуп болбас.

Төрөң чүртүгү күчү-шылдызы улам быжылгаар, чоннуң материал-культура-лук деннелин улам бедилер дээр партия болгаш чааа улуг сагыш салып турар. Бистин улус апаз каш даяр бедилер күш-ажылы-биле харымлап, патриотчу чорукту массалык илередиң турар. Коммунист тургузугун чагай сорулга-лары чедишкенин күсөдери дээр чалбарган бүтү улустун социалистик чарыктын партия организациялары баштаар ужуруту.

Төрөң чүртүгү күчү-шылдызы улам быжылгаар, чоннуң материал-культура-лук деннелин улам бедилер дээр партия болгаш чааа улуг сагыш салып турар. Бистин улус апаз каш даяр бедилер күш-ажылы-биле харымлап, патриотчу чорукту массалык илередиң турар. Коммунист тургузугун чагай сорулга-лары чедишкенин күсөдери дээр чалбарган бүтү улустун социалистик чарыктын партия организациялары баштаар ужуруту.

Төрөң чүртүгү күчү-шылдызы улам быжылгаар, чоннуң материал-культура-лук деннелин улам бедилер дээр партия болгаш чааа улуг сагыш салып турар. Бистин улус апаз каш даяр бедилер күш-ажылы-биле харымлап, патриотчу чорукту массалык илередиң турар. Коммунист тургузугун чагай сорулга-лары чедишкенин күсөдери дээр чалбарган бүтү улустун социалистик чарыктын партия организациялары баштаар ужуруту.

Эң эки хоорайларны, суурларны тудары — совет тудугжуларның алдарының херээ! Хоорай тудуунун талазы-биле Бүгү-эвилел чөвүлөл хуралы

Бистин чүртүгүстө тудуг кайгамчык калбарган. Чаа хоорайларын, электростанцияларын, үлетпир бүдүрүлгелерин, шахталарын, калдыкчыдыг чөвүлөл туруп үндүрүп турар совет тудугжуларынч ажылдарының темпелери болгаш аргалары бүгү делегейге билинген.

Хоорай тудуунуң талазы-биле Бүгү-эвилел чөвүлөл хуралы июнь 7-де Москвада Кремльде Улуг Ордунда ажыттырган. СЭРК ТК болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлөсүн оуу чымалдырған.

Бистин чүртүгүстөң хоорайларынч болгаш суурларынч хөгжүдөлинин, тудуунуң айтырларын чугалдыгы-биле тудуг херектеринин болгаш архитектураның талазы-биле кол архитекторлар, чөр-чөр органдарының амчылдыгыларын, төлөвилел, эртем-шынчилел болгаш тудуг организацияларының, хоорай амчылдыгынын, кадык камгалалынын амчылдыкчалары, эвилелешкен республикаларын Министрлер Чөвүлөсүн, кыйрал болгаш областар кукукумарының база хооруккумарының удурткучу амчылдыкчалары, министрлериң болгаш кол өргөдөлгөчүлөрүң болгаш партия, профсоюз болгаш комсомол амчылдыкчалары — шүптү 2500 кижизидиле Германия Демократия Республикасынын, Польша Улуу Республикасынын, Чехословак Республикасынын төлөвлөчү чөвүлөл хуралда чедип келген.

Эштер А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, Н. С. Хрущев, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косыгин, О. В. Куусинен, Н. А. Мухоминов, Д. С. Полянский, Е. А. Фурцева, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов президиумга көстүп келдиге, чөвүлөл хуралдың киркиччилери болгаш хөй санынч залчылар үргүлчүлөдиг адыш чаксаашкыны-биле уткаан.

СЭРК Төп Комитетинин Бириг секретары эң Н. С. Хрущеву баштаар СЭРК ТК-ның Президиумун үндүрүп президиумга бир эп-сепкалдыг сойгана.

«СЭРЭ-де хоорай тудуунуң байдалынын болгаш оуу экижердег хөгжөдөлгө дугайында» илеткелчи чөвүлөл хуралга СЭРЭ-нин Министрлер Чөвүлөсинин тудуг херектеринин талазы-биле Күрүнө Комитетинин даргазы В. А. Мухоминов чыгана.

Бистин чүртүгүстө кайгамчык улуг социал чартылгалар боттанып, совет кижилеринч амчылдыр-чурталгалы хуу келген тудуу улам-на эки болгаш байлак болуун, оларынч материалдык болгаш угаан-болал негелделери улам-на долдуу хамыртынызын дээр бүгү-ле чүдүлөр кылдынын турар деп илеткелчи чугаалаан. Коммунизм дээрге бистин хүн-периястык улам-на херек кырында боттук чүгө болуп бар чылдарын совет улус көрүп турар.

Ол бүтү чедишкенин — совет улустун маадарыг күш-ажылынын үрө-түнелин, Коммунисттик партиянын организациякы улуг ажылынын, оң Төп Комитетинин, Совет чааа-зык соксал чок амчыл-чорудулгазынын түнпелди-лир.

Бистин чүртүгүстө чурталга тудуунуң төөгүлө кайгамчык улуг өзүлөсиниң дугайын илеткелчи чугаалаан. Тудуг талазы-биле Бүгү-эвилел чөвүлөл хуралы болгаш 1954 чылды нити шөлү 32,5 миллион дөрбөлчүн метр чурталга бажынары тугтугун турган болза, 1959 чылда 80,4 миллион дөрбөлчүн метр чурталга бажынары тугтугунан. Дайын мурунунда он чылдар дуртууна тудуу тур-

галы хере бажынары ам чуртталгалы чыл дуртууна тудуу турар апарган.

Чурталга бажынары тудуунуң темпелеринин болгаш хөгжөдөлинин талазы-биле ам бистин чүртүгүстө-биле чангыс-даа буржуаз күрүнө чаргы-даа чуртталга тудуунуң мынчыг калбарышкынының дугайын күрөп безин шыдаар шикек чөк. Муң чуртталгалар бүтүрүгө хамарыштыр тудуг квартираларынч санынын талазы-биле Совет Эвилелин делегейге бириг чөвүлөл алган. АКШ-тын, Англиянын, Франциянын, ГФР-нин, Швециянын, Голландиянын, Бельгиянын, Швейцариянын калдыкчыларга безин бистин чүртүгүстө квартираларынч оларнында чыл бүрү хөйү тудуп турар.

Чурттуг экономикамынч хөгжөдөлине чедишкенинге үндөйлөш, партия биле чааа чурталга бажынары чедишпес чорукту чоокку 10—12 чылдарда ууткаар деп, бүтү улустун улуг сорулгазын көдүрүп үндүргөн. Ол сорулга чедишкенинч күсөттинип турар.

Партияның XXI съездинин шиптирин эбуугар чеди чыл дуртуунда 15 миллион квартираларынч тудуп ужуруг бил деп эң Күчеренко чугаалаан. Хоорай тудуунуң мындыг улуг хөгжөдөлгө оуу улуг укурдузалыг болгаш планнаашкынын, күрүнө контролор эки организастарынч, хоорай тудуунуң чүрүмү шынгып сагымын негеп турар.

Хоорай тудуунуң эң чугула айтырларынч бирөөзи болза девис-көөрлерин эң эптиг болгаш камгалалыг ажылгаар сорулга-биле хоорай девискөөрлеринч зоналарынч айтырып болур. Хоорайларынч кол архитекторлары болгаш чигине планнарынч авторлары хоорайлар чөвүлөл кампарынын принциптери сагымы күлөзгөлиг. Хоорай девискөөр чампаар, хоорай иштинең орустарынч кыздар болгаш чажайжылдыгын деннелин бедилер сорулга-биле хоорайларынч дык улуг кезинге күрүнө чангыс кайт болгаш ийи кайт бажынары тудуунч хоругулам, чурталга комплекстери кылдыр 4—5 кайт бажынары тудуун боттандыра-чогутур.

Сөөлү чылдарда чурталга тудуунуң хөй мурунунч көстүг девискөөрлерге боттандырып келген. Ийи чалга ол шипи. Ийи чалга бистин хоорайларынч эрги районларын эң уралгыч аргалар-биле чартырынын ажылында бистерин кым-даа хоста-ваан деп эң Күчеренко онзалып демделдеген.

Ам-даа амчылган болуп чөвүлөл амчылга чөвүлөл хоорайлар кайды-бар амчылгалыг кылдыр көрүп турган. Илеткелчининч бодамы-биле алырга, хоорай чогууна девискөөрине тудуунуң бүтү кемирлеринч таарыштыр башкаар чорукту хоорай кукукумар боттандыра мындыг чүрүмү тургуса чогутур.

Хоорай тудуун экижердине болгаш бистин хоорайларынч калдыкчыларынч кочукту чугула айтырып болза, оларынч инженер болгаш санитар-техниктиг чажайжылдыг дөңгөлөдү бедилери болуп турар. Хоорайларынч калдыкчылар талазы-биле амчыл — совет кижилеринч назынын уаадыр дээр демисеге эң чугула профилактиктиг хемчег ол болур.

Ажылдарын индустриализастарынын айтырларын В. А. Күчеренко илеткелчине тодаргай чугаалаан. Чурталга болгаш культура-амчылдыр тудуунуң хөгжөдөлинин тала-

зын Совет Эвилелинч чедишкенин индустриалдык аргаларынч кал-баа-биле амчылгалыг атымынч болдунар аргалыг болган деп ол чугаалаан. Заводтарга массалыг бүдүр-ген чымып өтөөр конструкциялардан чурталга бажынары бистин чүртүгүстө колдал турар. Инженерлер Н. Я. Козлов, В. П. Лагутенко, А. А. Сусникова болгаш Л. Г. Юба-шевке Социалистик Күш-амчылдыг Маадарлары атты тывыскаар, улуг павель бажынары тудуунуң талазы-га эң дээр конструкторларынч болгаш чартыкчыларынч күженишкенин болгаш чогаалдыкты чедишкенин партия биле чаааа белгил үнелеп көргөн.

Чурталгалынч болгаш культура-амчылдыралдык массалыг тудуун индустриализастарында чурталга бажынарынын болгаш хөй-нитти бажынарынын чангыс ай төлөвилелери улуг ролду болган. 1960—1961 чылдарда-ла улуг павель чымып өтөөр конструкцияларга хөй-нитти бажынарынын чаа, чангыс ай төлөвилелерин тургузары эргежөк чугула.

Чымып өтөөр демир-бетонунч бистин чүртүгүстө тургустунган үлетпир тудуунуң индустриализация-га өргөдөлү болдурган болгаш ол талазында бистин чүртүгүстө деп илеткелчи онзалып демделдеген. 1953 чылда чуртка чүгө 2,4 миллион кубометр мындыг конструкцияларынч үндүргөн болза, бо чылын чугаа Москвамынч бүдүрүлгелери — безин 2,7 миллион кубометр чымып өтөөр демир-бетону бүдүрүп үндүр. А 1960 чылда чуртка нитиниң-биле 29 миллион кубометр демир-бетон кон-струкцияларынч белеткөөр, ол дээрге мындыг конструкцияларынч АКШ-та, Англияда, Францияда болгаш ГФР-де бүдүрүп турарын калдыкчылар алырга безин, оларынчдан 3 катал хөй болур. Улуг павель бажынары тудуун массалыг хөгжөдүрү чурталга болгаш хөй-нитти тудууга моон мый-даа бистин чигине шүгүмүсө болур ужуруту. Улуг павель тудууну чон калбаа-биле чүгүл-дүтүнгөн турар төлөдө, мындыг бажынары тудуунуң шиптиринч чедишкенинч шиптиринч бедилери эргежөк чугула деп В. А. Күчеренко демделдеген.

Чурталга бажынарынын ишти-каасталгазынч дугайын чугаалаан, эң Күчеренко хоорайларынч төлөвилелеринч айтырларын айтыган. Хоорай тудуунуң амчылдыр чедишкенинч күсөдери биле ык бодамчалыг кылдырган болгаш бад-мылаттыгын чигине планнарынч болгаш төлөвилелеринч болуру чугула деп ол чугаалаан. Хоорай тудуунуң чүрүмүнч, хоорай тудуунуң өртемнинч, кадрлар белеткөөрүнч айтырлары илеткелди кирген.

Бистин хоорайларынч болза ком-мунизмдиң тургузулу — совет кижизидиле чурталга болгаш дыш-таным турар материалдык чүгө болур дээринч совет хоорайлар тудугжулары кезөөдө утпас ужурутур деп, В. А. Күчеренко илеткелчининч төңүзүлө чугаалаан. Ол хоорайлар бистин улуг чагай уевисти, бистин идеяларынч, бистин хөй националдык культурамның чекетелдишкенинч көрүнүктөдиринч көргү-зөр ужуруту. Коммунизм тургузуу турар бистин улуг улугууска те-летип хоорайларынч тургузары совет хоорай тудугжуларынч алдарынынч херээ болур деп чугаалаан, эң Күчеренко илеткелчи доокан.

«Хоорайларынч төлөвилелерининч байдалын болгаш сорулга-ларынынч база чуртталгалыг чөвүлөл планнарынч депшигелди аргала-рынч амчылгаларынч дугайында» эдеринч илеткелди СЭРЭ-нин тудуу болгаш архитектура академиязынын чангыне кешигүн Н. В. Баранов кылган. Совет хоорай тудуушкуну-нуң сорулгазы — чуртталгаларынч амчылдырынч, амчылдырынч, өр-өриңирге болгаш дыштанымга эң-не таарымчалык байдаларынч бээр мындыг хоорайларынч тургузары болур деп ол чугаалаан.

Улуг-улуг хоорайларда шынгыч четпестер бар. Оларда хөй санынч үлетпир бүдүрүлгелеринч туруп турарында агаар болгаш суг хөмбөк-тери боотпалы, кудумчуларда эмин эртер хөй транспорттуң чоруп турары-биле чааа кижилерге айылдык болуп турар. Оң ужурунда бо үениң хоорай тудуушкунунуң эң чугула айтыры болза хоорайларынч өзүлөдүн таарыштырын, кызмат-лаары болур.

Совет Эвилелинч сөөлү 20 чылдарынч дургузунда 100 муң ажыг чуртталгалыг хоорайлар 78 турганында 123 чедир, 500 муң ажыг чуртталгалыг хоорайлар 11 турганында — 25 чедир эскен. Улуг-улуг хоорайларынч өзүлөдүн кызмат-лаарынч кол аргазы болза үлетпир бүдүрүлгелерин, энергетиктиг болгаш транспорт тудууларынч таарыш-тыр тудуур болур. Ол айтырынч шиптирлерининч база бир эске чугула аргазы кочаланчак хоорайлар-

ынч тудуур болуп база чадавас. Ийи хоорайларын Москва, Новосибирск чогууда, Бакунун чанында тудуп өгөдөс.

Улуг хоорайларга эвезиң калтыр-лы бажынары тудуур ажыг чөк, чүгө дээрге делгем девискөөрнч эвезер дээринч эң Баранов демдел-деген. Ол ышкаш үлетпир туураларынч планнарынч комплекслиг төлөвилелеринч аймадап кылырын ол база сүмөлөс.

Эдеринч илеткелчи болза хоорайларынч, туусту бажынарынынч болгаш тудууларынч амгы үеге таарымч архитектураның хөй ич-чөңгөйлн салган. Совет хоорайларынч архитектурамынч бистин уевисти — нитилелдин улуг революстун чартыгынамынч үе-чадамынч онзаланчак байдалынч көргүзүп, менгешкелер журау деп ол чугаалаан.

СЭРЭ-нин тудуу болгаш архитектура академиязынч оралакчы пре-зидентини А. В. Власов тудууну улам мый индустриализастарынынч байдаларында хоорайларынч тудуу-рынч айтырларына холбашкан эдеринч илеткелди кылган. Тудуу болгаш улуг тудууларынч чугула бугу амчылдырынч улам мый индустриализастарынынч үндөйлөш боттанды-рып болур деп ол чугаалаан. Бо талазы-биле чангыс ай хөвиринч төлөвилелешкенин шиптирлиг ужуру-дугула.

Бүтү-ле чуртталга чөвүлөл тудууларынч болгаш индустриалдыг тудууларга амчылгалы-биле амгы үеге күлөп ап, бадмылан чангыс-аай хөвиринч төлөвилелешкенинч бүтү эргежөк чугула номенклатуразынч тургузар дээр төлөвилел коллектив-теринч сөөлү чылдарда улуг амчыл-дарынч кылганынч илеткелчи чугаалаан. Квартираларынч эрги эртерке-ри-биле деңгээрге чаа, чангыс-аай төлөвилел эбуугар квартираларынч өртөө 35-40 хуу, а чурталга шөлү-нүң бир дөрбөлчүн метринч өртөө — 12-14 хуу чингеттинген.

Улуг-улуг кезектерден тудуу чурталга бажынарынынч болгаш бажыг тудуу кезектеринч заводка кылар технологиянынч конструктив-тиг шиптирлеринч аймадап кылмыр сөөлү чылдарда боттанып турарын В. А. Власов чугаалаан. Мындыг улуг-улуг кезектеринч бажынарынынч тудуу тургузары күш-амчылдынч чартыгынынч барык ийи катал кызмат-чы, бажынарынынч деннелинч ийи-чү катал чингедир, тугуубу бүдүштүг бажыга деңгээрге өртөө-үнениң 10-15 хуу эвезээр деп ол чугаалаан.

Улетпир, чурталга болгаш хөй чөвүлөл тудууларынч чангыс ай системаны тургузарынч эргежөк чугулазынынч дугайында айтыртынч оратор салган. Ол амчылды өртем болгаш төлөвилел организацияларынч калбаа-биле амчылган турган кылмыр-биле академияга бүрүчү-биле даандырап ужурутур. Республикалар-да тудуунун кол-кол хөвирлеринч камналыгы, чангыс-аай чаа төлөвилелдер-биле хандырттыган амгы үеге кол сорулга болза, хоорайларынч кукукумары, улус амчыл-агий чөвүлөлери, тудуу болгаш төлөвилел организацияларынч ук төлөвилелеринч херек кырында боттандырган турарында болур деп илеткелчи чугаалаан.

Чурталга тудууларынч дык хөй четпестеринч дугайын В. А. Власов тодаргай-биле айткан.

Техника талазы-биле эбулуг тудуу-техниктиг революция болган, ин-чизалган архитектураның моон со-гогар хөгжүрүгүнч ол чорук саздарынч чедирери чугаа чок деп оратор чугаалаан.

СЭРЭ-нин Кадик камгалаа минис-три С. В. Мурашев кезекте хуралга бир дугаарында сөс алган. Ол боду-нуң эдеринч илеткелчине хоорайларынч чажайжылдынынч, ногаан-чыларынч болгаш арыг-шевер бай-далынч экижердининч дугайында чугаалаан. Чурттуу электржидери ку-чүлү-биле хөгжөдөлининч ачымында чүгө хоорайлар болгаш амчылчын суурлар эвес, харын-даа дык хөй өдөө суурлар болгаш чуртталгалыг чөвүлөл току ап турар апарган. Чуртталгалыг чөвүлөл хөй мурун-зунуң өвүр-хөвиринч ногаан үнүштер чажайжылткан.

Улустун амчылдырынч байдалын экижердининч дугайында Коммунист-тик партия болгаш Совет чаааа мо-гор чок сагыш салып турар деп эде-ринч илеткелчи чугулаан. Бо чөвүлөл чыл планды-биле коммунал амчыл-агийнч хөгжүдөлине 70 миллиард рубль тускайлаттыган.

1940 чылы-биле деңгээрге кижилерин болгаш урууларынч өлүр чоругу дык хөй катал кызмырланган. Совет кижилеринч амчылдырар назынынч ортумак хуусаазы дык утаан.

Бир эвес чөр-чөр Советтери, улус амчыл-агий чөвүлөлери, коммунал амчыл-агий органдары, бүдүрүп амчыл-агий чөвүлөл болгаш хөй-нитти организацияларын ол херекке ногаан да улуг кичөөнгерин салган бол-го талазы-биле улам улуг чедишкенинч киннерлиг турарын С. В. Курашев демделдеген.

Илеткелдин болгаш эдеринч илеткелдеринч талазы-биле санал-оол солгучукунурынч өгөдөс.

РСФСР-нин Куртулуг даргазы В. Ф. Промыслов бодуңуң саналында Совет эрге-чачырганынч чылдарынч дургузунда Россия Федерациясында хоорайлар болгаш амчылчын суурлар санынч ийи катал көвүдөс деп демделдеген. Эң ылангыча СЭРЭ-нин XX съездининч соонда чурталга болгаш культура тудууларынч талазы-биле улуг амчылдырынч боттанды-ганын ол чугаалаан.

Эвезиң калтырлыг бажынары тудуу-ринч кызмырнынч сорулгазында холбаштыр оратор мый бажынары кылдыр 120 комбинаттарынч тудуушкунун Россия Федерациясында үргүлчүлөри чугула деп чугаалаан.

Ийең хоорайынч тудуу болгаш чажайжылдып тудууларынч солун чижектерин оң кол архитектор В. И. Приймач чугаалаан. Эжелеп турганынч үениндегитерлер ол хоорайынч чурталга курамыларынч 40 хуууун утуткаан. Ийи чалга чедир боттанынынч төрөөнч хоорайынч барык катал тургузуу, кудумчуларын болгаш шөдөдери кайгамчыктыг бажынары-биле, ногаан үнүштер-биле кааптан шипөзонер.

Амгы үеге Киевте бүтү-ле чурталга болгаш культура-амчылдыралдык бажынарынынч чугула чангыс-аай төлөвилел эбуугар, өтөөр улуг кезектерден тудуу турар.

Ленинград хоорайынч кол архитектору В. А. Каменский:

«Партиянын XX болгаш XXI съездинеринч хоорай тудуушкуну-нуң талазы-биле шиптирлеринч кү-сетинишкен, бистер шипи орутуп чоруп келген болгаш чурталга шөлү-нүң талазы-биле чедишпес чорук амчылдыр улуг-улуг чурталгаларынч бо хуу чугаалап болур бис — деп, меделдеген.

Бо чылын Ленинградтың тудугжу-лары 30 муң хире квартираларынч тудуу дээринч оратор демделдеген.

Хоорай тудуушкунуна болгаш амчыл-агийга капитал салымшыкчы-нарынч В. А. Каменский саналдаан.

БССР-нин Куртулуг даргазы В. А. Морьков

